

Església romànica de sant Salvador de Polinyà

Polinyà

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Passeig de l'Església, 35
Emplaçament
Alçada: A la part altra del nucli urbà
158

Coordenades:

Latitud: 41.55804
Longitud: 2.15126
UTM Est (X): 429225
UTM Nord (Y): 4601056

Classificació

Número de fitxa 08167 - 5
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Romànic
Segle XI-XX
Any 1122, 1792
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Restaurada l'any 1999
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL 12535 - I (Acord del Ple de l'Ajuntament del 26 de novembre de 2018)
Número inventari 27550
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada accessible

Titular: 9212004DG2091S0001XQ

Fitxes associades:

[Pintures romàniques de l'església de Sant Salvador](#)

[Jaciment arqueològic de l'església de Sant Salvador](#)

[Església parroquial de Sant Salvador](#)

[Rellotge de sol de l'església de sant Salvador](#)

Autoria de la fitxa Ainhoa Pancorbo Picó

Data de registre de la fitxa: dj., 17/12/2020 - 09:12

Descripció

L'església romànica, es troba avui integrada a manera de pòrtic d'entrada en l'actual temple parroquial de Sant Salvador, construït al segle XVIII pel costat nord.

Es tracta d'una església de nau única de planta rectangular, coberta amb volta de canó i reforçada per un arc toral que coincideix amb un canvi estructural del mur de migdia. L'absis, a llevant, és de planta semicircular, cobert amb volta de quart d'esfera. L'exterior presenta un fris format per cinc grups de dues arcuacions cegues cada un entre lesenes que acaben en un sòcol alt que abraça l'absis exteriorment. Característiques, aquestes, pròpies de l'art llombard del segle XI.

Al costat nord, a tocar de l'absis, es troba el campanar de torre de planta quadrada, amb la base adscrita al mateix període romànic però remuntat en època moderna. La porta que hi dona accés des de l'interior de la nau, de petites dimensions, és acabada amb un arc de mig punt fet amb dovelles de pedra tosca.

Actualment s'accedeix al temple des de migdia, per una porta obrada al segle XV o XVI, acabada amb arc de mig punt format per grans dovelles allargassades.

A l'interior es troba la reproducció d'unes pintures murals datades de la primera meitat del segle XII. Aquestes van ser descobertes l'any 1919 i extretes l'any 1941. Actualment es troben exposades al Museu Diocesà de Barcelona.

Amb la construcció de la nova nova església, l'any 1792, la capella romànica es va dividir en tres àmbits: un magatzem, a la zona de l'absis, a llevant; una sala central; i el vestíbul de l'entrada a la nova església, a ponent.

L'any 1999 es va dur a terme la intervenció arqueològica de l'interior de la nau, moment en què es van enderrocar els envans esmentats i es va adequar de nou la nau com a espai únic.

Història

La primera notícia escrita que tenim de l'església de Sant Salvador de Polinyà es remunta a l'any 1028. De fet, no s'esmenta la parròquia sinó la sagrera, l'espai de protecció eclesiàstica de 30 passes al voltant de l'església on s'hi podien emmagatzemar els productes, en sitges, i enterrar els difunts. La documentació escrita medieval ens confirma que en aquesta sagrera hi havia espais construïts de magatzem (graners en sitges) i d'usos agrícoles pertanyents a propietaris laics.

La primera menció explícita de la parròquia de Polinyà (Sant Salvador) la trobem en un testament de l'any 1048. Per tant, resta clar, tant per la documentació com per l'evidència física i l'estudi arqueològic que es

va dur a terme als anys 90 que l'església actual és una obra del segle XI, tot i que bastida sobre un temple anterior, de mitjan segle X.

Inicialment era propietat del Bisbe Guislabert de Barcelona. El 1056 aquest la va donar a la Canònica de la Santa Creu de la Catedral de BCN, amb tots els seus drets. Podria ser que el bisbe restituís aquests bens a la Canònica, que els podria haver perdut després de les revoltes contra el Compte. En tot cas, Guislabert, en llegar-ho tot, ho va fer per remei de la seva ànima i de la dels seus pares, segons un document de 1056.

Aquesta no era la única propietat de l'església de Barcelona a Polinyà. Es documenten dues donacions més, una de l'any 1005 d'un tal Gomar a la Catedral de Barcelona, i una altra del 1068 d'Udalric Gausfred i la seva dona Ermessenda a l'església de Sant Miquel de Barcelona, a Meserata (Can Marata).

Durant la segona meitat del mateix segle el temple va ser objecte d'obres, ja que es troben dos llegats atorgats amb aquesta finalitat. D'una banda, el 1054 es financien obres a l'església a nom de Sal·la. De l'altra, l'any 1058, el fill de Sal·la va efectuar noves donacions (vi, ordi, terres). Cal pensar que aquest tal Sal·la era un dels aloers (propietaris lliures) de Polinyà. En aquest context no ha d'estranyar que sorgissin conflictes entre el senyor de Polinyà, propietari de gran part de les terres de Polinyà, i el Bisbat de Barcelona, propietari de l'església parroquial, durant la segona meitat del segle XI i el segle XII.

Es coneix un plet de l'any 1060 entre Bonfill Odesind (1033?-1067), el primer senyor de Polinyà, i l'església de Sant Salvador, per la propietat de terres de la sagrera, que el senyor considerava que pertanyien a la seva dona, Sança. El plet el va guanyar l'església. Com s'ha vist més amunt, això no fou obstacle per a que l'any 1074, Sança, vídua de Bonfill Odesind, senyor de Polinyà, donés diners a l'església.

Un altre plet, aquest intern dins la mateixa església, és el que va enfrontar, el 1094, l'església de Sant Salvador i l'església de Sant Miquel de Barcelona, arrel de la possessió de Meserata (Can Marata), a Polinyà, que havia estat donada el 1068 a l'església de Sant Miquel. Sembla que el motiu del plet era que els clergues de l'església de Sant Salvador no havien abonat la part de les primícies que corresponia a l'església de Sant Miquel per la seva dominicatura.

Un document de 1105 confirma la propietat de l'església per part de la Seu de Barcelona.

El 1122 és la data de consagració de l'església. Sabem que aquesta fou oficiada pel bisbe de Barcelona Sant Oleguer. Podria correspondre a la segona fase constructiva de l'església, a l'ampliació efectuada al segle XII.

Durant el segle XII, els senyors de Polinyà seguiren efectuant donacions a l'església. El 1138 Bernat Guillem de Santa Coloma dona diners a l'església. Com ell, molts altres donants, pagesos lliures de Polinyà, donen terres, diners i productes agrícoles a la parròquia durant els segles XI i XII, per tal de comprar misses i guanyar la vida eterna. Es coneixen nombrosos documents (testaments sobretot) que ho demostren.

L'any 1999 es va dur a terme la intervenció arqueològica de l'interior de la nau, moment en què es van enderrocar els envans esmentats i es va adequar de nou la nau com a espai únic.

L'any 2018 l'església de Sant Salvador de Polinyà va ser declarada BCIL (Acord del ple de l'Ajuntament del 26/11/2018), amb número de registre 12535-I. Es va protegir la totalitat del conjunt, és a dir i l'església romànica, la neoclàssica.

Bibliografia

ALTURO, Jesús. 1985. *Diplomatari de Polinyà del Vallès. Aproximació a la història d'un poble del segle X al XII*. Universitat autònoma de Barcelona, Bellaterra.

ALTURO, Jesús. 2005. "Polinyà del Vallès: fonts i noves dades per a la reconstrucció de la seva història". *Arraona*, 29 (2005): 132-147.

ALTURO, Jesús; ALAIX, Tània. 2017. *L'església de Sant Salvador de Polinyà i les seves pintures*. Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

BURON, Vicenç. 1980. *Les esglésies romàniques a Catalunya: guia*. 2a ed. Barcelona: Arestudi, 1980.

CARBONELL, Eduard. 1976. *El romànic català*. Barcelona, Edicions 62.

DALMASES, Núria de; PITARCH, Antoni J. 1986. Els inicis i l'art romànic, s. IX-XII. Història de l'art català. Vol. 1. Barcelona, Edicions 62.

MESTRE I GODES, Jesús; ADELL GISBERT, Joan Albert. 2002, *La Catalunya Central*. Viatge al romànic català, 7- Barcelona, RACC-62.

ROIG, Jordi; COLL, JoanMmanuel. 2003. Intervenció arqueològica a l'església de Sant Salvador de Polinyà (Polinyà, Vallès Occidental): de la vila Pauliano a la parròquia de Sant Salvador. II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Els conjunts monàstics. Intervencions arqueològiques 1998-2002. Eines, elements d'indumentària i armament en contextos arqueològics. Sant Cugat del Vallès, 18-21 d'abril de 2002: 721-734.

Enllaços d'interès:

[Pobles de Catalunya](#)

[Inventari de patrimoni arquitectònic. Departament de Cultura de la Generalitat ...](#)

[Viquipèdia](#)

[Blog "Conèixer Catalunya"](#)

[Església de sant Salvador](#)

